

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/96/12.13.4/323	08 februari 1996

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 6/96)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C.E. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/96/12.13.4/323 d.d. 08 februari 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HMA
CIC
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE

MILITAIRE INLICHTINGEDIENST/CO

Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

06/96

(Afgesloten 081200A FEB 1996)

Conclusie/voorzicht

De arrestatie van enkele Bosnisch-Servische officieren door Bosnische regeringseenheden kan complicaties opleveren voor de betrekkingen tussen IFOR en de conflictpartijen en tot vertragingen in het vredesproces leiden.

Er is een verschuiving waarneembaar in de steun onder de Bosnische Serviërs, met name die uit de omgeving van Banja Luka, van de partij van president Karadzic naar partijen die de politieke lijn van de Servische president Milosevic volgen. Dit zal naar verwachting geen wijziging in het streven naar een Groot-Servische staat betekenen.

Het Kroatische verzet tegen verdere bestuurlijke integratie in Mostar zal naar verwachting onverminderd aanhouden. Ondanks de formele opheffing van de "Kroatische Republiek Herceg-Bosna" zullen de Bosnische Kroaten zich waarschijnlijk terughoudend blijven opstellen tegenover de samenwerking met de Moslims in Federatie-verband.

Bosnië-Herzegovina

Er is een conflict ontstaan tussen de Bosnische regering en die van de Bosnisch-Servische republiek (RS). Aanleiding was de arrestatie van een aantal leden van de Bosnisch-Servische strijdkrachten (VRS), onder wie plv CGS Djukic, door leden van de Bosnische regeringsstrijdkrachten (ABiH). Volgens de RS-leiding waren de VRS-militairen op weg naar een ontmoeting met IFOR en "civiele instanties" in Sarajevo om de overdracht van bepaalde faciliteiten in het Servische deel van de stad te bespreken. De ABiH heeft inmiddels verklaard dat de betreffende VRS-militairen worden verdacht van oorlogsmisdaden. De RS heeft deze verdenking weersproken en aangekondigd alle betrekkingen met de Bosnische regering op te schorten tot de betreffende militairen worden vrijgelaten.

De Servische lezing van de gebeurtenissen lijkt in grote lijnen juist. Djukic en de andere gearresteerde VRS-militairen zijn verantwoordelijk voor logistieke aangelegenheden; daardoor ligt het voor de hand dat zij betrokken zijn bij de overdracht van installaties in het Servische deel van de stad, die dezer dagen had moeten plaatsvinden. De betreffende VRS-militairen zijn tot dusverre niet formeel door het Internationale Tribunaal beschuldigd van oorlogsmisdaden, al heeft dit Tribunaal de Bosnische regering inmiddels verzocht de betrokkenen in hechtenis te houden in afwachting van verder onderzoek. Gezien

het feit dat het om deskundigen in de logistieke sfeer ging, moet worden betwijfeld of zij direct bij dergelijke misdaden betrokken zijn geweest.

Mogelijk hebben de Bosnische autoriteiten met de gemelde arrestatie opnieuw internationale aandacht willen vestigen op de door Bosnische Serviërs gepleegde oorlogsmisdaden, ook in Sarajevo en omgeving. Ook kan het een reactie zijn op de van Bosnische zijde als een schending van het vredesverdrag beschouwde beslissing van VN-afgezant Bildt om vooralsnog Bosnisch-Servische politie in de "Servische" delen van Sarajevo actief te laten blijven. Het heeft er in ieder geval alle schijn van dat de arrestatie tot doel had de Bosnische Serviërs te provoceren.

Zoals reeds eerder gemeld, is denkbaar dat de Bosnische Serviërs zo constructief mogelijk de verplichtingen van het vredesakkoord pogen uit te voeren in de hoop dat na het in december a.s. voorziene vertrek van IFOR niets meer nieuwe stappen naar aansluiting van de RS bij Servië in de weg staat. Tegen die achtergrond kunnen de Bosnische autoriteiten het van hun kant juist in hun belang achten het vredesproces te vertragen, waardoor IFOR zich gedwongen zou zien haar verblijfstermijn te verlengen.

De genoemde arrestatie kan niet alleen het vredesproces in Bosnië-Herzegovina verder compliceren, maar ook gevolgen hebben voor de betrekkingen van IFOR met de conflictpartijen. Van RS-zijde is benadrukt dat de arrestatie heeft plaatsgevonden op een lokatie waar IFOR verantwoordelijk was voor de ordehandhaving. De RS heeft dan ook geëist dat IFOR in de toekomst de veiligheid van deelnemers aan onderhandelingen garandeert en bovendien stappen onderneemt om de vrijlating van Djukic c.s. te bewerkstelligen. Indien IFOR aan laatstgenoemd verzoek gevolg geeft, is de kans op wrijvingen met de Bosnische autoriteiten groot. De Serviërs zullen een weigering van IFOR evenwel zien als een nieuwe indicatie voor een vermeend anti-Servische opstelling van de NAVO.

De functionaris die namens de EU de stad Mostar bestuurt, Koschnik, is gisteren door een aantal Bosnische Kroaten belaagd. De aanval volgde op het door Koschnik genomen besluit de stad op te delen in zes wijken. In elk daarvan zou één van de twee bevolkingsgroepen in de stad (Kroaten en Moslims) dominant zijn, maar niet de exclusieve bevolking vormen. Bovendien zou het centrum van de stad onder gezamenlijke Moslim/Kroatische controle komen. Dit besluit is in lijn met het EU-streven naar herstel van een geïntegreerd stadsbestuur in Mostar.

Deze beslissing van Koschnik gaat in tegen het streven van de Kroaten, die west-Mostar domineren en dit stadsdeel opeisen als hoofdstad van de door hen gedomineerde gebieden in Bosnië-Herzegovina. Als rechtvaardiging wordt door de Kroaten onder meer gewezen op het risico van overheersing door de Moslims en van islamitisch fundamentalisme. Koschnik had de afgelopen weken overleg gevoerd met vertegenwoordigers van beide bevolkingsgroepen, maar daarbij geen voor allen aanvaardbaar compromis gevonden voor het vraagstuk van het te vormen bestuur voor Mostar. Koschnik heeft in het verleden herhaaldelijk gezinspeeld op beëindiging van het EU-bestuur in Mostar als de Kroatische obstructie tegen zijn beleid niet zou worden gestaakt. Naar verwachting zal dit verzet tegen verdere integratie in Mostar onverminderd worden voortgezet.

Er zijn aanwijzingen voor spanningen tussen de RS en Servië over een aantal Bosnische mannen in de weerbare leeftijd, die zich bevinden in een vluchtelingenkamp bij de "Joegoslavische" stad Uzice. Het vermoeden bestaat dat dit kamp vooral bevolkt wordt door Moslims die na de val van Srebrenica en Zepa naar "Joegoslavië" zijn gevlucht. Naar verluidt heeft opperbevelhebber Mladic van de VRS "Joegoslavië" om hun uitlevering verzocht. Dit verzoek zou tot op heden zijn geweigerd door de Servische president Milosevic. Kampbewoners die deel hebben uitgemaakt van de ABiH vrezen overigens na een eventuele terugkeer door Bosnische rechtsorganen te zullen worden veroordeeld wegens desertie en geven er daarom de voorkeur aan naar derde landen te vertrekken. Waarom Mladic "Joegoslavië" om uitlevering van de betrokken Moslims heeft gevraagd is niet zeker. Misschien wil hij voorkomen dat de Servische autoriteiten hen achter de hand houden om, indien zij dit politiek wenselijk achten, de positie van Mladic en de Bosnisch-Servische president Karadzic te kunnen ondergraven met nieuwe getuigenverklaringen van Moslim-vluchtelingen over Bosnisch-Servische oorlogsmisdaden.

Er zijn diverse aanwijzingen dat de partij van Karadzic, de SDS, in toenemende mate leden verliest. De meeste van hen sluiten zich aan bij de SPS, een zusterpartij van de gelijknamige regeringspartij van Milosevic, of de "Beweging voor Verenigd Links" (JUL), een neo-communistische partij die nauwe betrekkingen onderhoudt met de gelijknamige "Joegoslavische" organisatie onder leiding van Milosevic's echtgenote. Het ledenverlies van de SDS lijkt het grootst te zijn in het "Servische" gebied in west-Bosnië rond Banja Luka, waar in het verleden reeds sprake was van onvrede met Karadzic. Vermoedelijk houdt deze ontwikkeling vooral verband met pogingen van Milosevic om de machtsbasis van Karadzic, met wie hij reeds geruime tijd in een machtsstrijd is gewikkeld, te ondergraven. Indien deze tendens zich voortzet, is de kans groot dat de SDS en Karadzic c.s. bij de algemene verkiezingen die in juni of september a.s. moeten worden gehouden, een nederlaag zullen lijden.

Overigens moet worden onderstreept dat JUL streeft naar het herstel van het oude Joegoslavië op communistische basis. Aangezien Milosevic zijn streven naar een Groot-Servië in de praktijk waarschijnlijk niet heeft opgegeven, en hij voorstander is van nauwe samenwerking van de SPS met JUL, zou een verkiezingsoverwinning van deze partijen in het Servische deel van Bosnië-Herzegovina naar verwachting niet leiden tot een meer constructieve opstelling van de Bosnische Serviërs ten aanzien van het behoud van de eenheid van Bosnië-Herzegovina. Meer voor de hand ligt dat deze partijen onverminderd zullen vasthouden aan het doel van een Groot-Servische staat, met inbegrip van de "Servische" delen van Bosnië-Herzegovina.

De Bosnisch-Kroatische autoriteiten hebben vorige week de opheffing bekend gemaakt van Herceg-Bosna, de "Kroatische Republiek" in Bosnië-Herzegovina. Tegelijkertijd is de oprichting aangekondigd van de "Kroatische Gemeenschap Herceg-Bosna", die volgens een officiële verklaring de politieke, economische en culturele belangen van de Kroaten in Bosnië-Herzegovina moet behartigen. Zoals reeds eerder gemeld, stonden de Bosnische Kroaten onder sterke internationale druk om eerdere beloften om de republiek Herceg-Bosna op te heffen, na te komen. Tot voor kort hebben zij geweigerd aan deze druk toe te geven, waarbij onder meer werd gewezen op hun vrees voor Moslims-overheersing en voor islamitisch fundamentalisme. Waarschijnlijk heeft in de praktijk de wens tot behoud van controle over etnisch zo "zuiver" mogelijke Kroatische gebieden een minstens even grote rol gespeeld.

[REDACTED]

De formele opheffing van de republiek Herceg-Bosna moet dienen als illustratie van een meer positieve Kroatische opstelling ten aanzien van de samenwerking met de Moslims in het kader van de onderlinge Federatie. In de praktijk blijven de Bosnische Kroaten beschikken over eigen media en eigen vertegenwoordigende organen, zoals de politieke partij HDZ. Er zijn geen aanwijzingen dat de intenties van de (Bosnische) Kroaten ten aanzien van de Federatie zijn veranderd; zij zullen zich terughoudend blijven opstellen ten aanzien van de invulling van de samenwerking met de Moslims. Daarom wordt er vooralsnog van uitgegaan dat de "Kroatische Gemeenschap Herceg-Bosna" in de praktijk eenzelfde rol zal spelen als de voormalige "Kroatische Republiek Herceg-Bosna".

Kroatië

[REDACTED] in Kroatië meldt dat de demobilisering van de Kroatische strijdkrachten (HV) langzamer loopt dan de autoriteiten aanvankelijk beoogd hadden. De belangrijkste reden daarvoor is dat vele reservisten vrezen werkeloos te zullen worden en om die reden de voorkeur geven aan voortzetting van hun tewerkstelling in het leger. De militair/politieke leiding vreest voor sociale onrust indien te snel en op te grote schaal ex-militairen in de burgermaatschappij worden geplaatst. Zij heeft daarom tot op heden vooral militairen gedemobiliseerd die zeker zijn van een alternatieve werkplek en inkomsten. Zoals reeds eerder gemeld, liggen aan de in gang gezette demobilisering vooral kostenoverwegingen ten grondslag.

Servië/Montenegro

Er is nog steeds geen datum genoemd voor de wederzijdse erkenning van "Joegoslavië" en Macedonië, hoewel deze vorige week reeds in beginsel was aangekondigd. Zoals bekend hadden sommige EU-landen een dergelijke erkenning als voorwaarde gesteld voor erkenning van "Joegoslavië". Uit recente berichten blijkt dat er sprake was van een compromis waarbij "Joegoslavië" het buurland zou erkennen onder de naam "Republiek Macedonië" en ook het bestaan van een Macedonische natie erkende. In ruil zou Macedonië het buurland (moeten) erkennen als enige erfopvolger van het "oude" Joegoslavië. Deze regeling is echter naar verluidt gestuit op grote bezwaren van Griekenland, waarmee Servië traditioneel goede betrekkingen heeft. Griekenland maakt bezwaar tegen de benaming "Republiek Macedonië", die in de Griekse visie aanspraken op Grieks grondgebied zouden inhouden. Een "Joegoslavische" erkenning onder de door Griekenland gewenste benaming "FYROM" (voormalig Joegoslavische republiek Macedonië) is echter voor Macedonië onaanvaardbaar. Het "Joegoslavische" bewind zou zich met de erkenning van een Macedonische staat en natie distantiëren van extreem-nationalistische Serviërs, die Macedonië beschouwen als zuid-Servië.

Een eventuele Macedonische erkenning van "Joegoslavië" als alleengerechtigde erfopvolger van de Joegoslavische Federatie zou leiden tot spanningen tussen Macedonië en drie de andere niet-"Joegoslavische" voormalige deelstaten van die Federatie (Slovenië, Kroatië en Bosnië-Herzegovina). Nog onlangs hebben deze vier landen gezamenlijk hun deel van de nalatenschap van de Federatie opgeëist en de exclusieve aanspraken van "Joegoslavië" afgewezen. Overigens waren er onlangs enkele aanwijzingen dat ook Kroatië bereid zou zijn de visie van "Joegoslavië" te onderschrijven in ruil voor erkenning door dat land.